

Николас Саркози је управо упутио захтев да француске фирме, посебно Тотал, више не инвестирају у Мјанмару, што је закаснила али ипак добродошла одлука. Али, недостаје објашњење о улози данашњег министра иностраних послова Француске, Бернара Кушнера, одговорног за извештај из 2003. који је платио Тотал, о експлоатацији нафтних извора и изградњи нафтовода у области Ијадана у Мјанмари.

Рангун, Мајнмара, година 1990. Национални савез са демократију, под вођством Сан Су Кји, добија 85% гласова на изборима које је сазвала Војна хунта на власти. Али, Национална скупштина, настала на овим изборима, никада се није састала. Наставља се кампања масовних хапшења, тортуре и репресалија, са циљем да се, између осталог, униште Каренс побуњеници у централном делу земље. Од тог датума, Су Кји, добитник Нобелове награде за мир, скоро је увек затворена, било у затвору, било у кућном притвору. Четрдесет других посланика је такође ухапшено, а њих 150 је морало да оде у избеглиштво.

Управо те 1990. француска нафтна компанија Тотал, позитивно одговара на понуду за истраживање у *оф-шор* области Ијадана. Две године касније, потписан је уговор о експлоатацији између Тотала и бурманске компаније Мјанмар, коме су се 1995. придружили амерички Унокал и тајландски ПТТЕП. Улагања Тотала је гарантовала француска влада и то до износа од 6 милиона евра. Један члан уговора који је унео Тотал, предвиђа заштиту области а посебно нафтовода од стране бурманске Армије, која ово користи да појача репресалије против Карена, чији герилци изазивају проблеме на северу области Ијадана.

Једна од карактеристика бурманског режима је употреба принудног рада под надзором Армије. Присилни рад наметнут читавим селима, нија настао са истраживањима нафтне компаније, али, да ли је Тотал искористио принудни рад да уреди ту области и изгради нафтовод? Извештај Међународне организације рада из јула 1998. описује “некажњивост с којом функционери Владе, а посебно официри, третирају цивилно становништво као огроман извор или за неплаћени принудни рад, или за слуге на располагању, што је типичан елемент политичког система заснованог на сили и застрашивању”. Извештај открива да најбољи начин да Армија привуче раднике, јесте да

уништи села, посебно у области око будућег нафтовода Тотала.

Тотал је увек негирао да је користио присилан рад; његових 2 500 радника, тврди Тотал, јесу “пунолетни, добровољци и плаћени”. Што се тиче осталог, према Тоталу, не постоји никакав уговор између њега и бурманске Армије. Насупрот томе, Тотал је створио Сеоске комитете, знатно побољшао медицинску и социјалну ситуацију у региону, смањио смртност деце, осигурао вакцинацију чиме је смањен број оболелих од маларије и туберкулозе, а такође је побољшао и откривање сиде.

Бурма нема индустрију, и већина будистичког становништва, задовољна је својим сеоским животом. Универзитети су били затворени 1988. затим отворени између 1995. и 1996. и поново затворени. Само 27% деце заврши основну школу. Остала деца или су исувише сиромашна, или су регрутована за присилан рад. Од 13 или 14 година, на силу су уведена у Армију као војници или радници, и углавном су у стању неухрањености. Лекара има мало, а посебно мало има лекова, што показује систематска вишетрука употреба исте ињекционе игле, што је довело до ширења сиде. Треба додати да је Бурма први произвођач хероина на свету, и да се један мали део дроге конзумира *in situ*. Између 1 и 2 милиона Бурманаца је побегло у Тајланд а да им није признат статус избеглица.

Не изненађује нас да је из етичких ралога већина страних инвеститора напустила Бурму последњих година. Међу њима можемо да поменемо British American Tobacco, Texaco, Pepsi Cola, Levi Strauss, Coca Cola, Ericsson, Accor, PriceWaterhouse-Coopers, Motorola, Philips, Apple, Heineken, Carlsberg, Reebok, Shell... У току ове деценије, Су Кји је у више прилика затражила од међународне заједнице да избегне инвестиције и туризам, чија “добит искључиво иде Војној хунти и њеним штићеницима”. У току последњих 12 година, бурманска Армија је са 250 хиљада, нарасла на 400 хиљада војника, посвећених унутрашњим репресалијама што је “злочин против човечности” како то стоји у недавном извештају ОНУ.

Што је Тотал одлучио да сво ово време опстане у Бурми, без даљег је етички скандал сам по себи. А још већи скандал је то што је таква политика била подржана у децембру 2003. кроз истакнути извештај о ситуацији у бурмаском друштву који је направио Бернар Кушнер, данашњи министар иностраних послова Француске, бивши министар здравља, оснивач невладине организације Лекари без граница и *good french doctor* који је “измислио” право на хуманитарну интервенцију.

Направљен у три дана испитивања, а да у њему нема консултација са опозиционарима војном режиму нити било које друге од бројних асоцијација за демократију и поштовање људских права у Бурми, Кушнеров извештај, за који је Тотал платио 25 хиљада франака, покушао је да оправда присуство француске фирме у тој земљи и да опере њено деловање. Према аутору извештаја, “пракса принудног рада је смањена у зони нафтовода, мада је немогуће тврдити да је такав рад сасвим нестао”. Али Тотал, према Кушнеру, никада није користио принудни рад, већ се бринуо о здрављу становништва у зони. Извештај такође указује да је оптужба за употребу присилног рада лажна, јер, “деца немају довољно снаге да подигну цеви нафтовода”.

Кушнер признаје да је тачно да Тотал никада није јавно и енергично осудио бурмански режим, али данашњи Саркозијев министар иностраних послова је држао да ако француска компанија не искористи прилику у Бурми, друге компаније ће заузети њено место. За Бернара Кушнера *les affaires sy les affaires*.

(Ел паис, превод Бранислав Ћорђевић)